

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Pauli Laymanni e Societate Iesu Jus Canonicum
Commentario Perpetuo Explicatum**

Et Uberi Non Minus Ac Varia Qvam Clara Et Solida Doctrina Illustratum

Commentarius In Librum III. Decretalium

Laymann, Paul

Dilingae, 1698

Capitvlvm I. Placuit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62482](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62482)

cundum præsumptionem dolus abfuisse non censetur. Ita hic, & in L. 1. §. si quis servum ff. depositi junctâ l. quod Nerva cir. explicavique latius lib. 3. tra. 4. c. 25.

Excipiuntur verò duo casus, in quibus depositarius etiam de culpa saltem levi tenetur. Primus, si se ipsum deposito obtulit; tunc enim majorem seu diligentiorum custodiam spondere censetur. Secundus, si merces intervenit; tunc enim contractus gratiâ utriusque contrahentis celebratur, & transit in locationem, in qua culpa etiam levis præstanda venit, juxta L. 1. §. si quis servum ff. depositi.

Notandum tertium. Tres casus sunt, in quibus depositarius casum etiam fortuitum

præstare debet; pactum, culpa crassa, & mora antecedens. De hoc dixi in c. nuda commodato.

Notandum quartum. Contractus depositi magnam in depositario fidem postulat quam ob rem compensatio, vel deductio pro alio debito, alteri usve actionis opposita exceptio suffragari non potest, quo minus rei depositæ restitutio fieri debeat, ut dicitur, & in L. si quis 11. Cod. hoc tit. ult. l. de compensationibus. & docui lib. 3. tra. 2. c. 9. n. 10. Ubi tamen limitari hæc doctrinam, si debitum liquidum alio modo consequi non possit depositarius, saltem in conscientie foro l'icitum esse, rem depositam interim retinere, donec sibi satisfiat.

TITULUS XVII.

DE EMPTIONE, ET VENDITIONE

ACTUM fuit supra de contractu instituto in gratiam accipientis tantum; deinde de contractu instituto in gratiam dantis duntaxat; sequitur, ut dicatur de contractibus in gratiam utriusque contrahentis celebrari solitis, inter quos præcipuus est Emptio, ac Venditio.

CAPITVLVM I.

Placuit.

PARAPHRASIS.

Presbyteri, seu Plebani plebes suas admonere debent, ut se hospitales præbeant, atque humanitatem exerceant erga peregrinos; neque carius ipsis vendant ea, quibus indigent, quam in mercatu vendere possunt.

SUMMARIUM.

1. Res præsertim ad victum necessaria,

justo pretio vendi debent tam indigenis, quam extraneis.

2. Cogi possunt, qui his abundant, tempore necessitatis ad ea vendenda, & expendenda.

Notandum. Merces maxime ex, quæ ad victum, vestitum, & habitationem necessariae sunt, justo pretio vendi debent, non tantum indigenis, sed etiam extraneis. De hac re dixi lib. 3. tra. 4. c. 17. §. 1. c. n. 34. Videri potest S. Thom. 2. 2. q. 77. a. 1. Covar. lib. 3. resolutionum c. 14. Abb. hic n. 6. ubi ait, quod in his, quæ sunt necessaria ad vitam hominis, Superior statueret potest justum pretium, quia pertinet ad Superiorem providere necessitatibus subditorum, ac publicæ;quare etiam in domibus aptis ad locandum, in pannis, ac similibus, pretium taxari potest secundum Bartolum in L. 1. c. de Episcopali audientia.

Uterius ait Abb. cir. lo. tempore necessitatis, atque inopia eos, qui vino, frumento, & alijs ad vitam necessarijs rebus abundant, non tantum cogi posse ad vendendum,

Legem Corneliam de falsis, & docui lib. 3. p. 1. c. 4.

CAPITULUM III.

Cum dilecti &c.

PARAPHRASIS.

Abbas & Monachi Carioci silvam quandam pertinentem ad mensam Capituli Beluacensis à Canonicis quibusdam Ecclesie Beluacensis, in scio Capitulo, emerunt, libris 10. cum valeret 40. marchis; ea propter Capitulum querelam detulit ad Alexandrum III. is Episcopo Morinensi & Decano Rhemensi causam hanc commisit cum clausula, ut si uterque procedere non posset, alter solus cognosceret, & definiret; postea Decanus in causa ea processit, & cum per testium depositiones cognovisset, monachos pro silva sibi venditâ, ne dimidiam quidem iusti pretij partem solvisse, venditionem irritam esse pronuntiavit, & silvam Capitulo Beluacensi adjudicavit, Capitulares in possessionem inducens. Verum Alexander Papa considerans, si res minus, quam dimidio iusto pretio comparata sit, in emptoris arbitrio esse, num venditionem rescindi, an verò iustum pretium suppleri malit, sententiam Decani cassandam esse pronuntiavit, & silvam monachis restituendam, salva manente Canonicis constitutione, super pretij iniustitiâ, aut non interveniente Capituli consensu, vel si ex alia causa Canonici contra dictos monachos iudicio experiri velint.

SUMMARIUM.

1. Venditori luso ultra dimidiam iusti pretij datur optio rescindendi contractus, vel supplendi pretij.
2. Iudex appellations conformare se debet causa in prima instantia agitata.
3. Potest nonnunquam alio iudicio experiri, qui in uno succubuit.

Kk.

Notan.

maximè indigenis, prout docui in cit. n. 34. sed etiam iudicis officio cogi posse, ut pauperibus necessitatem patientibus secundum facultatum suarum proportionem, opem præbeant. Idque sumitur ex c. sicut 8. dist. 47. iunctâ G. v. esurientium, ubi ait, tametsi indigentes actione directam non habeant adversus divites, qui abundant, tamen posse eos Ecclesie denunciari, ut ab ipsa compellantur ad subveniendum, prout etiam docui lib. 3. tra. 3. p. 1. c. 1. n. 8. monitione. Ratio dari debet, quia si pauperes gravipremantur necessitate, divites ex præcepto civitatis sub mortali peccato obligantur ad subveniendum, sicuti docui lib. 2. tra. 3. c. 1. imò Clerici beneficiarii, atque Prælati Ecclesiastici ex iustitia obligati sunt, ergo multo magis per Superiores cogi possunt. Eadem ratione, si spirituale periculum hominibus ab hæreticis, aut infidelibus imminet (sicuti hoc tempore) cogi possunt subditi per legitimos Superiores suos, ut secundum facultatum suarum proportionem ad commune depellendum periculum, quatenus necessitas postulat, contribuant, quandoquidem ad id ex charitatis, & iustitiæ lege obligantur.

CAPITULUM III.

Ut mensuræ &c.

PARAPHRASIS.

Mensuræ, & pondera iusta fieri debent, & qui lucri causâ falsaverint, in pane & aqua per 30. dies pœnitentiam agere debent. Ita refertur ex Concilio Moguntinensi; tametsi Canon iste in Conciliorum tomis non reperiatur.

NOTANDUM: in antiquis Canonibus pœnitentiæ cetera, ac determinato tempore duraturæ decreta fuerunt, in foro pœnitentiæ; quarum remissio Indulgentia dici solet, prout latius explicavi lib. 5. tra. 7. c. 2. & 3. Porro quod falsatio in mensuris ac ponderibus inter species criminis falsi numerari debeat, constat ex L. penult. ff. ad-